

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

16 augustus 2016

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek,
met het oog op de totstandbrenging van
gelijkheid tussen mannen en vrouwen bij de
wijze van naamsoverdracht aan het kind**

(ingediend door mevrouw Karine Lalieux c.s.)

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

16 août 2016

PROPOSITION DE LOI

**modifiant le Code civil en
vue d'instaurer l'égalité de l'homme et
de la femme dans le mode de transmission
du nom à l'enfant**

(déposée par Mme Karine Lalieux et consorts)

SAMENVATTING

Dit wetsvoorstel strekt ertoe de naam van de beide ouders aan het kind over te dragen wanneer zijn niet tot een akkoord komen of wanneer zij geen keuze maken. Aldus wordt een discriminatie weggewerkt die door het Grondwettelijk Hof werd vastgesteld.

RÉSUMÉ

Afin de remédier à une discrimination constatée par la Cour constitutionnelle en matière de transmission de nom de famille, la présente proposition de loi opte pour la transmission du double nom en cas de désaccord ou à défaut de choix des parents.

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
cdH	:	centre démocrate Humaniste
VB	:	Vlaams Belang
PTB-GOI	:	Parti du Travail de Belgique – Gauche d'Ouverture
DéFI	:	Démocrate Fédéraliste Indépendant
PP	:	Parti Populaire

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:

DOC 54 0000/000: Parlementair document van de 54e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
 QRVA: Schriftelijke Vragen en Antwoorden
 CRIV: Voorlopige versie van het Integraal Verslag
 CRABV: Beknopt Verslag
 CRIV: Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)

PLEN: Plenum
 COM: Commissievergadering
 MOT: Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Abréviations dans la numérotation des publications:

DOC 54 0000/000: Document parlementaire de la 54e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
 QRVA: Questions et Réponses écrites
 CRIV: Version Provisoire du Compte Rendu intégral
 CRABV: Compte Rendu Analytique
 CRIV: Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)

PLEN: Séance plénière
 COM: Réunion de commission
 MOT: Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen:
 Natieplein 2
 1008 Brussel
 Tel.: 02/ 549 81 60
 Fax: 02/549 82 74
 www.dekamer.be
 e-mail: publicaties@dekamer.be

De publicaties worden uitsluitend gedrukt op FSC gecertificeerd papier

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes:
 Place de la Nation 2
 1008 Bruxelles
 Tél.: 02/ 549 81 60
 Fax: 02/549 82 74
 www.lachambre.be
 courriel: publications@lachambre.be

Les publications sont imprimées exclusivement sur du papier certifié FSC

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

In 2014 heeft onze assemblee een wetsontwerp goedgekeurd “tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek met het oog op de invoering van de gelijkheid tussen mannen en vrouwen bij de wijze van naamsoverdracht aan het kind en aan de geadopteerde” (DOC 53 3145/010). Dat was een aanzienlijke vooruitgang, aangezien de ouders hun kinderen daardoor thans de naam kunnen geven van de vader, van de moeder of een combinatie van de beide namen, in de door hen gewenste volgorde. Aan adoptieouders wordt, bij de naamgeving aan hun adoptiekind, dezelfde keuzemogelijkheid geboden.

Aangezien de Belgische wijze van naamsoverdracht een heuse vorm van discriminatie tussen mannen en vrouwen teweegbracht, vond de fractie van de indienster het in 2014 essentieel het Belgisch Burgerlijk Wetboek bij de tijd te brengen. Het betreft hier een evidentie die haar fractie dan ook krachtig heeft bepleit, bij de bespreking van het voormelde wetsontwerp van de toenmalige minister van Justitie, mevrouw Annemie Turtelboom.

Volgens de fractie van de indienster moest het Burgerlijk Wetboek voorts hoe dan ook worden gewijzigd, aangezien de Belgische wijze van naamsoverdracht in strijd was met het vigerende internationaal recht. Zowel het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen als de resoluties van de Raad van Europa en de arresten van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens hebben ons land ertoe opgeroepen aan mannen en vrouwen dezelfde rechten toe te kennen bij de naamsoverdracht aan het kind.

De fractie van de indienster heeft dat vraagstuk trouwens vijftien jaar geleden al geagendeerd. Daartoe werden wetsvoorstellen ingediend. Het in 2014 door het Parlement goedgekeurde wetsontwerp liet de ouders de vrije keuze, maar de fractie van de indienster gaf al ettelijke jaren de voorkeur aan een automatische overdracht van de dubbele naam, die gewoon de dubbele en vaststaande afstamming weerspiegelt en aldus eventuele familieconflicten voorkomt. Aangezien de in 2014 door de regering voorgestelde wijziging volgens de fractie van de indienster al een aanzienlijke vooruitgang was, heeft ze die dan ook gesteund.

Sinds de inwerkingtreding van de nieuwe wet hebben aldus ongeveer 5 000 kinderen de dubbele familienaam gekregen, omdat hun ouders het daarover eens waren.

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

En 2014, notre assemblée votait un projet de loi modifiant le Code civil en vue d’instaurer l’égalité de l’homme et de la femme dans le mode de transmission du nom à l’enfant et à l’adopté. Ce fut une avancée importante qui a permis aux parents de pouvoir donner aujourd’hui à leurs enfants le nom du père, le nom de la mère ou une combinaison des deux noms, dans l’ordre qu’ils souhaitent. Le même choix est offert aux adoptants à l’égard de l’enfant adopté.

Dépoussiérer notre Code civil – parce que notre mode de transmission du nom de famille constituait une véritable discrimination entre les hommes et les femmes – était, selon nous, un objectif essentiel à poursuivre. C’était une évidence que nous avons ardemment défendue lors des discussions relatives au projet de loi de la ministre de la Justice, Mme Annemie Turtelboom, en 2014.

Selon nous, il était par ailleurs indispensable de modifier notre Code civil parce que notre mode de transmission du nom de famille violait le droit international en vigueur. Tant la Convention sur l’élimination de toutes les formes de discrimination à l’égard des femmes, que les résolutions du Conseil de l’Europe ou les arrêts de la Cour européenne des droits de l’homme exhortaient notre pays à accorder les mêmes droits à l’homme et la femme dans la transmission du nom à l’enfant.

Quinze ans auparavant déjà, nous avions d’ailleurs mis cette problématique à l’ordre du jour. Des propositions de loi avaient été déposées en ce sens. Alors que le projet que nous avons voté en 2014 laisse le libre choix aux parents, nous avons pour notre part privilégié depuis plusieurs années une transmission automatique du double nom. Cela nous semblait, en effet, refléter purement et simplement la double filiation établie, tout en évitant d’éventuels conflits au sein des familles. La modification proposée par le Gouvernement en 2014 constituait, selon nous, déjà une avancée importante que nous avons donc soutenue.

Depuis l’entrée en vigueur de la nouvelle loi, environ 5 000 enfants ont ainsi reçu le double nom de famille, les parents s’étant entendus sur le choix posé.

In de huidige stand van zaken bepaalt de wet echter dat, ingeval de dubbele afstamming vaststaat maar de ouders het niet eens zijn over de naamsoverdracht, het kind de naam van de vader moet krijgen.

Zoals de fractie van de indienster al meermaals had beklemtoond bij de bespreking van het in 2014 ingediende wetsontwerp, was een doortastender ingreep beter geweest om het nagestreefde doel te bereiken. Concreet had men moeten kiezen voor de overdracht van de dubbele naam wanneer de ouders niet tot een akkoord komen of wanneer ze geen keuze maken. Doordat de vader kan weigeren het kind de dubbele naam te geven, of *a fortiori* kan weigeren het kind de naam van de moeder te geven, beschikt hij volgens de fractie van de indienster immers over een vetorecht. Aldus wordt gewoon een nieuwe ongelijkheid – te weten een nieuw overwicht binnen het ouderpaar – gecreëerd.

Ondanks het aandringen van de fractie van de indienster achtten sommige politieke fracties het nodig vast te houden aan de traditie. Aan de door haar fractie ingediende amendementen werd geen gehoor gegeven. Hoewel de tekst volgens de fractie van de indienster daardoor een echte leemte vertoonde, werd die reden onvoldoende geacht om tegen een ontwerp tekst te stemmen die niettemin als een aanzienlijke stap vooruit werd beschouwd.

In november 2014 werd echter bij het Grondwettelijk Hof een beroep tot vernietiging ingesteld omdat de wet van 8 mei 2014 het beginsel van de gendergelijkheid niet in acht zou nemen. Aangevoerd werd dat nog steeds sprake is van discriminatie in het geval dat de ouders niet tot een akkoord komen.

In zijn arrest nr. 2/2016 vernietigt het Grondwettelijk Hof de bepaling van de wet van 8 mei 2014 krachtens welke een kind, in geval van onenigheid tussen de ouders of indien zij geen keuze maken, steeds de familienaam van de vader krijgt.

Het Hof meent in dat verband dat deze regel de moeder discriminatoir behandelt omdat aldus een verschil in behandeling wordt ingesteld tussen de vader en de moeder van een kind, dat uitsluitend gestoeld is op het criterium van het geslacht; dat kan tot gevolg hebben dat de vader een vetorecht krijgt. Het Grondwettelijk Hof heeft er evenwel voor geopteerd de uitwerking van de vernietigde bepaling te handhaven tot 31 december 2016, en verplicht de wetgever aldus vóór die datum in een nieuwe bepaling te voorzien.

Aujourd'hui, cependant, lorsqu'une double filiation est établie, en cas de désaccord des parents, la loi prévoit que c'est le nom du père qui est donné à l'enfant.

Pour mon groupe, et nous l'avons déjà souligné à plusieurs reprises lors des discussions relatives au projet de loi déposé en 2014, nous aurions dû aller plus en avant vers l'objectif poursuivi, en optant pour la transmission du double nom en cas de désaccord ou à défaut de choix des parents. En effet, la possibilité de refus du père de donner le double nom ou *a fortiori* le nom de la mère revenait, selon nous, à donner un droit de veto au père, créant ainsi tout simplement une nouvelle inégalité, une nouvelle domination au sein du couple.

Malgré notre insistance, certains groupes politiques ont estimé nécessaire de maintenir un ancrage dans la tradition; et notre volonté d'amender le texte en ce sens n'a pas été entendue. Toutefois, malgré cet élément que nous considérons comme une véritable lacune, il ne nous a pas semblé légitime de freiner pour autant ce qui constituait pour nous déjà une avancée considérable.

Aujourd'hui pourtant, la Cour constitutionnelle a annulé une partie de la loi du 8 mai 2014 considérant qu'une discrimination persistait en cas de désaccord entre les parents. Dès novembre 2014, un recours en annulation avait en effet été déposé estimant que le principe d'égalité homme-femme n'avait pas été respecté.

Dans son arrêt n° 2/2016, la Cour constitutionnelle annule la disposition de la loi du 8 mai 2014 en vertu de laquelle un enfant, en cas de désaccord entre les parents concernant son nom de famille ou en cas d'absence de choix des parents, reçoit toujours le nom de famille du père.

La Cour considère, en effet, que les mères sont traitées de manière discriminatoire par cette règle parce qu'elle établit une différence de traitement entre le père et la mère d'un enfant, fondée exclusivement sur le critère du sexe, ce qui peut avoir pour effet de donner un droit de veto au père. La Cour constitutionnelle a cependant opté pour le maintien des effets de la règle annulée jusqu'au 31 décembre 2016, ce qui oblige le législateur à établir une nouvelle règle avant cette date.

Op grond van dat arrest meent de fractie van de indienster dat thans een wijziging van het Burgerlijk Wetboek aan de orde is, teneinde dat belangrijke gendergelijkheidsbeginsel onverkort in acht te nemen bij de naamsoverdracht aan het kind.

Forts de cet arrêt, nous estimons aujourd'hui qu'il est nécessaire de modifier le Code civil afin que ce principe important d'égalité homme-femme soit pleinement respecté dans le cadre de la transmission du nom à l'enfant.

Karine LALIEUX (PS)
Julie FERNANDEZ FERNANDEZ (PS)
Daniel SENESAEL (PS)
Laurette ONKELINX (PS)
Éric MASSIN (PS)
Fabienne WINCKEL (PS)
Özlem ÖZEN (PS)

WETSVOORSTEL**Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

Art. 2

In artikel 335, § 1, tweede lid, *in fine*, van het Burgerlijk Wetboek, het laatst gewijzigd bij de wet van 18 december 2014, worden de woorden “de naam van de vader” vervangen door de woorden “een van de namen van de vader, gevolgd door een van de namen van de moeder”.

Art. 3

In artikel 335ter, § 1, tweede lid, *in fine*, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 18 december 2014, worden de woorden “de naam van de meemoeder” vervangen door de woorden “een van de namen van de meemoeder, gevolgd door een van de namen van de moeder”.

15 januari 2016

PROPOSITION DE LOI**Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

Art. 2

Dans l'article 335, § 1er, alinéa 2, *in fine*, du Code civil, modifié en dernier lieu par la loi du 18 décembre 2014, les mots “le nom de son père.” sont remplacés par les mots “un des noms de son père suivi d'un des noms de sa mère.”.

Art. 3

Dans l'article 335ter, § 1er, alinéa 2, *in fine*, du même Code, inséré par la loi du 18 décembre 2014, les mots “le nom de la coparente.” sont remplacés par les mots “un des noms de la coparente suivi d'un des noms de la mère.”.

15 janvier 2016

Karine LALIEUX (PS)
Julie FERNANDEZ FERNANDEZ (PS)
Daniel SENESAEL (PS)
Laurette ONKELINX (PS)
Éric MASSIN (PS)
Fabienne WINCKEL (PS)
Özlem ÖZEN (PS)